POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1969

1. – Efter store antisovjetiske demonstrationer natten mellem 28. og 29. marts i Praha og andre byer i Czekoslovakiet i anledning af de czekiske sejre over Sovjetunionen ved verdensmesterskaberne i ishockey i Stockholm, er Sovjetunionens forsvarsminister, marskal Grechko, og viceudenrigsminister Semyonov 31/3 ankommet til Praha, hvor Semyonov overrækker præsident Svoboda og førstesekretær Dubcek en protestnote holdt i truende vendinger. – 2. Det czekoslovakiske kommunistpartis præsidium udsender en erklæring, der stærkt fordømmer de antisocialistiske udskejelser, hvorunder Sovjetunionens repræsentanter blev fornærmet på grov og uværdig måde og symboler på Czekoslovakiets befrielse ved Sovjetunionen vanæret. Erklæringen kritiserer særlig massemediernes holdning og visse medlemmer af centralkomiteen, deriblandt Josef Smrkovsky, præsidenten for folkekammeret, der i Pravda er blevet beskyldt for at have deltaget i demonstrationerne. Præsidiet opfordrer alle borgere til at erkende den yderst alvorlige situation og beslutsomt modarbejde dem, der sætter landets skæbne på spil. Også regeringen udsender en erklæring, hvori det bl. a. hedder, at politiet er blevet forstærket, og at hæren har fået ordre til at hjælpe politiet med opretholdelse af ro og orden. Desuden meddeles, at regeringen har besluttet at indføre forcensur af massemedierne. – 3. Førstesekretær Dubcek opfordrer i en tale i radio og TV befolkningen til ro og disciplin. Han udtaler, at landet netop har oplevet de alvorligste dage siden august 1968, og at man må betale en høj politisk pris for se seneste udskejelser; udsigterne til løsning af aktuelle og påtrængende problemer er på ny blevet forringede. – 12. Det officielle telegrambureau udsender meddelelse om, at de sovjetiske tropper i Czekoslovakiet vil blive forstærket. Senere dementerer det meddelelsen, idet der henvises til den ændrede situation. – 13. Marskal Grechko forlader Czekoslovakiet. – 18. På et plenarmøde i centralkomiteen fratræder Alexander Dubcek som førstesekretær og afløses af den slovakiske partileder, dr. Gustav Husak. Til et nyt 11 mands præsidium (hidtil 21 mand) vælges præsident Svoboda, Husak, Dubcek, ministerpræsident Cernik, Lubomir, Strougal, der var indenrigsminister under præsident Novotny, Stefan Sadovsky, der ventes at efterfølge Husak som det slovakiske kommunistpartis førstesekretær, Erban, der er formand for den nationale front, Peter Colotka, forbundsforsamlingens præsident, LO-formanden Polacek, partisekretæren Vasil Bilak og Ian Pillar, der er medlem af centralkomiteen. 12 progressive medlemmer af det gamle 21-mands præsidium glider ud, deriblandt Smrkovsky og lederen af Prahas kommunistiske parti Bohumil Simon. Husak bebuder i en tale kamp uden nåde mod alle antisocialistiske kræfter og kræver, at massemedierne for fremtiden strikte følger partiets linie. – 28. Forbundsforsamlingen vælger Alexander Dubcek til præsident i stedet for Peter Colotka, der bliver viceministerpræsident i forbundsregeringen.

General Yahya Khan (se 11/3) har overtaget posten som Pakistans præsident. I en officiel meddelelse 31/3 hedder det, at han vil fungere som statsoverhoved og regeringschef, indtil valgte repræsentanter for folket har udarbejdet en ny forfatning. I den uge, der er forløbet, siden Yahya

Khan overtog magten og indførte krigsret med forbud mod strejker, demonstrationer og kritik af Yahya Khan, har der i det hele og store hersket ro i landet. I de få tilfælde, hvor bestemmelserne er blevet overtrådt, har hæren grebet ind med stor strenghed. – 10. Præsident Yahya Khan erklærer, at så snart normale tilstande er genoprettet, vil repræsentanter valgt ved direkte valg få til opgave at udarbejde en funktionsdygtig forfatning. Han tilføjer, at det ikke er et spørgsmål om dage, men heller ikke om år.

1.–24. – Det kinesiske kommunistpartis 9. kongres – den første siden 1956 – afholdes i Peking. Dagsordenen indeholder 3 punkter: Centralkomiteens beretning om kulturrevolutionen og om Kinas udenrigspolitik, der aflægges af partiets næstformand, marskal Lin Piao, revision af partiets love og valg af centralkomité. Beretningen og de nye love godkendes enstemmigt 14/4. I de nye love nævnes marskal Lin Piao udtrykkeligt som Mao Tse-tungs »våbenfælle og efterfølger«. De indeholder i modsætning til de hidtidige love intet om fredelig sameksistens, partiets internationale rolle understreges, og Sovjetunionen grupperes sammen med USA som fjende. Af den nye centralkomités 279 medlemmer er over 100 fra de væbnede styrker.

2. – Ghanas statsoverhoved, generalløjtnant Joseph Ankrah, træder tilbage efter at have indrømmet, at han har modtaget penge til politiske formål fra et udenlandsk selskab. Det nationale befrielsesråd, som Ankrah har stået i spidsen for siden afsættelsen af præsident Kwame Nkrumah 24/2 1966, vælger rådets yngste medlem, den 33-årige brigadegeneral, finanskommissær A. A. Afrifa, til Ankrahs efterfølger. – 8. Afrifa indsættes som statsoverhoved. I en radio- og fjernsynstale meddeler han, at forbudet mod politisk virksomhed vil blive hævet 1/5. Han udtaler, at hverken som individer eller som gruppe vil befrielsesrådet prøve at påvirke folket ved valget af deres politiske ledere, og bekræfter, at magten ved udgangen af september 1969 vil blive overtaget til en civil regering. – 9. Eksekutivrådet (kabinettet) omdannes. Victor Owusu, der hidtil var Attorney General, bliver udenrigskommissær, og Afrifas hidtidige post som finanskommissær besættes med J. H. Mensah. – 16. Den forfatningsgivende forsamling vedtager enstemmigt en lov, der forbyder fremtidige civile regeringer at indføre etpartisystemet. En anden lov gør det strafbart på nogen måde at gribe ind i borgernes lovlige politiske virksomhed. – 28. Et dekret bestemmer, at politiske partier ikke må dannes på grundlag af stamme eller religion.

Persien afbryder forbindelsen med Libanon, fordi Libanon nægter at udlevere general Teymour Bakhtiar, tidligere persisk vicepremierminister og leder af sikkerhedspolitiet.

3. – Canadas premierminister Pierre Elliott Trudeau giver meddelelse om en gradvis reduktion af de canadiske troppestyrker i Europa, men erklærer, at Canada stadig vil blive stående i NATO.

5. – Fra Finlands kommunistiske partis kongres udvandrer 162 af de 479 delegerede og samles et andet sted i byen. Den umiddelbare anledning til udvandringen er et krav fra oppositionen om, at valget af medlemmer til centralkomiteen skal foregå på en sådan måde, at oppositionen efter flertallets opfattelse vil få flertal i centralkomiteen. Splittelsen i partiet går tilbage til den foregående kongres i 1966, da Aarne Saarinen og Erkki Salomaa afløste Aimo Aaltonen og Oiva Lehto på henholdsvis formands- og næstformandsposten. Oppositionen, der samler sig om de tidligere ledere, har anklaget den nuværende ledelse for højrerevisionisme og afvigelse fra den rene marxistisk-leninistiske lære, og modsætningen skærpedes, da ledelsen offentliggjorde en kritisk udtalelse om invasionen i Czekoslovakiet. – 6. Kongressen genvælger Saarinen og Salomaa, og

til generalsekretær i stedet for Ville Pessi, der ikke ønsker genvalg, vælges Arvo Aalto. – 26.–27. holder oppositionen landsmøde, hvor der foreligger et forslag fra partiledelsen om vilkårene for, at den vil afstå fra disciplinære forholdsregler og sammenkalde en ekstraordinær kongres, hvor der kan ske en justering af centralkomiteens sammensætning med rimelig hensyntagen til oppositionens ønsker. Oppositionen fastholder sine krav om valget af medlemmer til centralkomiteen, og landsmødet vedtager en resolution, der bl. a. vender sig mod alle forsøg på at sammensmelte kommunistpartiet med det folkedemokratiske forbund, kræver ret for oppositionen til at opstille egne kandidater ved rigsdagsvalget og fordømmelse af højrerevisionismen inden for partiet og af kritikken af invasionen i Czekoslovakiet. Landsmødet nedsætter en forhandlingsdelegation, et arbejdsudvalg, et præsidium og et sekretariat, men partiledelsen erklærer, at da al fraktionsvirksomed i partiet er forbudt i partiets love, kan den ikke anerkende fraktionen eller forhandle med dens organer.

10. – Præsident de Gaulle erklærer, at han straks vil træde tilbage, hvis regional- og senatsreformen (se 2/2) bliver forkastet ved folkeafstemningen 27/4. – 14. Valery Giscard d'Estaing, lederen af de uafhængige republikanere, der er repræsenteret i regeringen, går imod reformen. – 25. Præsident de Gaulle retter en sidste appel til vælgerne om at stemme ja til reformen og bekræfter, at han straks vil træde tilbage, hvis vælgerne desavouerer ham. – 27. Folkeafstemningen går de Gaulle imod, idet 52,4 pct. af de deltagende stemmer nej, 47,6 pct. ja. Stemmeprocenten er ca. 80. – 28. General de Gaulle træder tilbage som den franske republiks præsident. Senatets præsident Alain Poher overtager præsidentposten, til nyvalg har fundet sted. Couve de Murvilles regering fortsætter med undtagelse af justitsminister René Capitant, der erklærer, at Alain Poher har spillet en så aktiv rolle i kampen mod senatsreformen, at han ikke kan tænke sig at fortsætte i regeringen under ham blot som midlertidig præsident. – 29. Fhv. premierminister Georges Pompidou meddeler, at han er kandidat til præsidentposten.

15. – Pyongyang radio meddeler, at et stort amerikansk elektronisk udstyret efterretningsfly, der var trængt dybt ind i det nordkoreanske luftrum, er blevet skudt ned. – 16. USA's forsvarsministerium bekræfter, at et ubevæbnet amerikansk fly på rutinemæssig rekognosceringsflyvning er blevet skudt ned i Det japanske Hav, og at 31 mand savnes, men hævder, at det på intet tidspunkt har været den nordkoreanske kyst nærmere end 50 sømil. – 18. Præsident Nixon erklærer, at de pågældende flyvninger vil blive fortsat, og at flyene vil blive beskyttet. - 21. En stor amerikansk flådeafdeling af hangarskibe, krydsere og destroyere flyttes til Det japanske Hav. – 26. meddeles, at flådeafdelingen forlægges til Det gule Hav, det vil sige flyttes fra den koreanske halvøs østkyst til vestkysten.

I Bagdad henrettes 10 irakiske borgere, 5 civile og 5 militære, alle muhammedanere, de første ved hængning, de sidste ved skydning, for spionage for Israel, Persien og USA. Siden begyndelsen af 1969 er der i Irak foretaget 35 sådanne henrettelser.

17. – I Storbritannien nedsættes valgretsalderen fra 21 til 18 år.

Efter at et lovforslag om en reform af overhusets sammensætning og beføjelser, baseret på en hvidbog offentliggjort i november 1968, 3/2 har været til 2. behandling i underhuset, hvor det i det følgende udvalgsarbejde har mødt stærk modstand fra arbejderpartiets venstre og det konservative partis højre fløj, meddeler premierminister Harold Wilson, at regeringen har besluttet at standse behandlingen for at skaffe tid til behandlingen af andre forslag, især den bebudede Industrial Relations Bill med bestemmelser om bøder for deltagere i ulovlige strejker, der har stødt

på voldsom modstand i fagbevægelsen og arbejderpartiet. – 29. For at stramme disciplinen i arbejderpartiets parlamentsgruppe udnævner premierminister Wilson Robert Mellis til første indpisker i stedet for John Silkin, der til gengæld overtager Mellis' hidtidige post som minister for offentlige arbejder. Et regeringsudvalg af 6 ministre under premierministerens ledelse skal samtidig tage sig af regeringens centrale ledelse.

20. – Efter nye uroligheder i Londonderry (se 1/1) og sabotage mod offentlige værker og installationer i Ulster meddeler den nordirske regering, at den britiske regering har lovet at stille tropper til rådighed. – 21. Indenrigsminister Callaghan udtaler i underhuset, at troppernes opgave er at bevogte vigtige anlæg som vand- og elværker navnlig i landdistrikterne, og at de har ordre til kun at bruge magt i tilfælde af direkte angreb. Den første troppesending omfatter 1500 mand, 27/4 ankommer forstærkninger på 550 mand. – 23. Det unionistiske partis parlamentsgruppe går med 28 stemmer mod 22 ind for princippet én mand, én stemme ved de lokale valg. Landbrugsminister James Chichester-Clark træder tilbage. – 28. Premierminister Terence O'Neill nedlægger sit hverv som leder af det unionistiske parti og erklærer, at han vil træde tilbage som premierminister, så snart en efterfølger er fundet.

23. – Efter flere dages uroligheder og blodige sammenstød mellem sikkerhedsstyrker og tilhængere af de palæstinensiske guerillastyrker indføres undtagelsestilstand i Libanon, dvs. hæren overtager ansvaret for den indre sikkerhed. – 24. Ministerpræsident Rashid Karami indgiver regeringens afskedsbegæring.

Sudans premierminister Mohammed Ahmed Mahgoub indgiver sin afskedsbegæring, men to dage senere indvilliger han efter anmodning af præsident Azhari i at fortsætte, indtil de to partier, der danner koalitionsregeringen, er blevet enige om en ny fordeling af ministerposterne. Baggrunden for regeringskrisen er, at de to fløje af Umma-partiet, den der ledes af Imam el Hadi el Mahdi, og som er repræsenteret i regeringen, og den, der ledes af imam'ens nevø, Sadiq el Mahdi, som har været i opposition, er blevet genforenet, og at det genforenede parti gør krav på en større andel i regeringen, hvilket det andet koalitionsparti, det demokratiske unionistiske parti, modsætter sig.

27. – Bolivias præsident René Barrientos Ortuno (se 3/7 1966) afgår ved døden som følge af en flyveulykke, 49 år gammel. Han efterfølges af vicepræsidenten, Luis Adolfo Siles Salinas.

30. – Det meddeles officielt, at den irakiske regering har besluttet at oprette fuld diplomatisk forbindelse med DDR. Siden 1965, da forbundsrepublikken oprettede diplomatiske forbindelser med Israel, har de diplomatiske forbindelser mellem Irak og Vesttyskland været afbrudt. En talsmand for den vesttyske regering erklærer 1/5, at Iraks skridt er en uvenlig handling over for forbundsrepublikken.

Maj 1969

1. – De uafhængige republikanere, hvis leder er fhv. finansminister Valery Giscard d'Estaing, der gik imod de Gaulle ved folkeafstemningen (se 10/4) har besluttet at støtte Georges Pompidou's kandidatur til præsidentvalget. – 13. udløber fristen for anmeldelse af kandidater til præsidentvalget. Umiddelbart forinden melder den fg. præsident Alain Poher (centrum) sig som kandidat. Splittelsen på venstrefløjen bevirker, at socialister, venstresocialister og kommunister hver opstiller deres

egen kandidat. – 15. Den tidligere premierminister Pierre Mèndes-France meddeler, at han er villig til at blive premierminister, hvis den socialistiske kandidat Gaston Defferre bliver valgt til præsident.

Fhv. landbrugsminister, major James Chichester-Clark (se 20/4) udnævnes til Nordirlands premierminister efter at være valgt til leder af det unionistiske parti. Ved afstemningen i parlamentsgruppen får han 17 stemmer, medens 16 stemmer falder på Brian Faulkner, der i begyndelsen af 1969 demissionerede som handelsminister i Terence O'Neills regering. – 4. Chichester-Clarks ministerium offentliggøres. Brian Faulkner overtager ministeriet for udvikling og får på denne post til opgave at reorganisere grænserne for de lokale myndigheders områder. – 6. Premierminister Chichester-Clark meddeler, at det er besluttet at udstede almindelig amnesti for alle, der er dømt eller anklaget for forseelser i forbindelse med urolighederne. Amnestien medfører bl. a., at de yderliggående protestantiske ledere pastor Ian Paisley og major Ronald Bunting løslades. – 7. Parlamentet giver regeringen et tillidsvotum, efter at Chichester-Clark i en programtale har erklæret, at regeringen accepterer princippet én mand én stemme ved de lokale valg. Han tilføjer, at han betvivler klogskaben i at offentliggøre denne ændring i politikken på dette tidspunkt, derfor trådte han tilbage som landbrugsminister, men der er ingen vej tilbage, og han personlig er tilhænger af princippet.

Urolighederne i Libanon (se 23/4) vedvarer. – 16. Den fungerende premierminister Rashid Karami udtaler, at præsident Helou og han er enige om en aktionsplan, og at han håber, at der snart kan dannes en ny regering.

3. – Dr. Zakir Husain, Indiens tredje og første muhammedanske præsident (siden 1967) afgår ved døden, 72 år gammel. Vicepræsident V. V Giri overtager præsidentposten, indtil valg af ny præsident har fundet sted.

4. – Det slovakiske kommunistpartis centralkomité vælger Stefan Sadovsky til Husaks efterfølger som partiets førstesekretær. Sadovskys post som ministerpræsident for den slovakiske regering overtages af den hidtidige præsident for forbundsforsamlingen Peter Colotka. – 6. Partipræsidiet drøfter massemediernes virksomhed og fastslår, at partiledelsens retningslinjer i mange tilfælde ikke konsekvent er blevet fulgt. Det meddeles, at præsidiet har taget skridt til at afskaffe de nuværende misforhold og sikre en principiel ændring af efterretningstjenesten gennem presse, radio og TV. 15/5 forbydes udgivelsen af forfatterforeningens ugeblad Reporter. – 27. Præsident Svoboda udsteder amnesti for alle, der illegalt har forladt landet siden 8/5 1968. De, der inden 15/9 vender tilbage eller legaliserer deres opold i udlandet, vil blive fri for straf. Rude Pravo meddeler, at Josef Spacek, lederen af kommunistpartiet i Sydmähren, er blevet afskediget. Hans efterfølger er Karel Neubert, en medarbejder i Strougals afdeling i partisekretariatet. – 29.–30. På et møde i centralkomiteen udelukkes den tidligere viceministerpræsident Ota Sik af komiteen for partifjendtlig virksomhed, og den tidligere formand for den nationale front, Frantisek Kriegel, udstødes af partiet for partifjendtlige, antisocialistiske og antisovjetiske teser. I en tale på mødet udtaler partisekretær Husak, at der ikke vil ske en masseudrensning af partimedlemmer, og at der ikke vil blive gjort forsøg på at indgyde frygt i de desorienterede.

7. – Den finske regering har i et memorandum til alle stater i Europa, til USA og Canada samt til FN gjort sig til talsmand for afholdelse af en europæisk sikkerhedskonference og tilbyder at være vært for en sådan konference. Den har i den anledning anmodet sine repræsentanter i de pågældende lande om at sondere disses holdning; det næste skridt vil være forberedende forhandling og det tredje skridt selve sikkerhedskonferencen.

8. – Ved byrådsvalgene i England og Wales vinder de konservative netto 599 mandater, medens arbejderpartiet har et nettotab på 616 mandater. Med undtagelse af Sheffield, som generobres af arbejderpartiet, bevarer de konservative flertallet i alle de byer, hvor de i forvejen havde magten, og opnår desuden flertal i yderligere 25 byer. Efter valgene har arbejderpartiet kun flertal i 22 engelske og 6 walisiske byer. I de skotske byer, hvor valgene finder sted 6/5, går nationalisterne (Scottish National Party) stærkt tilbage i stemmer i sammenligning med 1968, men vinder netto 20 mandater, især i de små byer; de konservatives og progressives nettogevinst er 17, og arbejderpartiet mister netto 30 mandater. De konservative har herefter absolut flertal i Glasgow og bevarer flertallet i Edinburgh og Dundee. Derimod generobrer arbejderpartiet flertallet i Aberdeen, som de havde mistet i 1968.

8. – Den nationale befrielsesfront i Sydvietnam offentliggør et program i 10 punkter. Det hedder heri bl. a., at i overgangstiden mellem våbenstilstand og valg af grundlovgivende forsamling i Sydvietnam skal der oprettes en samlingsregering af folk, der repræsenterer de folkelige bevægelser, og som skal sikre de fremmede troppers afmarch. Fredelig genforening af de to dele af Vietnam skal ske skridt for skridt gennem overenskomster mellem parterne og uden fremmed indblanding. Krigens skader skal genoprettes og USA erstatte de tab, som krigen har påført de to dele af Vietnam. – 14. Præsident Nixon opstiller i en TV-tale 8 punkter, der på forhånd er anerkendt af præsident Nguyen Van Thieu. Herefter skal hovedparten af USA's og andre allieredes tropper trækkes gradvis tilbage over en periode af 12 måneder og resten rykke ind i bestemte baseområder, og disse tilbageblevne tropper skal gradvis trækkes tilbage i takt med tilbagetrækningen af de nordvietnamesiske tropper til Nordvietnam, ikke alene fra Sydvietnam, men også fra Laos og Cambodia, og derefter skal der afholdes valg under international kontrol.

Cambodias regering udsender meddelelse om fuld diplomatisk forbindelse med DDR. Statschefen Norodom Sihanouk udtaler 9/5, at anerkendelsen ikke er en uvenlig handling over for forbundsrepublikken, men i overensstemmelse med Cambodias neutralitetspolitik. – 9. meddeles, at Cambodia og Den nationale befrielsesfront i Sydvietnam har besluttet at ophøje deres diplomatiske repræsentanter hos hinanden til ambassadører. – 14. Den tyske forbundsregering meddeler, at den har hjemkaldt den tyske ambassadør i Cambodia og forbeholder sig yderligere skridt.

10. – Ved valget i Vest Malaysia (Malaya) får Alliancepartiet, der omfatter en malayisk, en kinesisk og en indisk partiorganisation, for første gang siden Malaya blev uafhængigt under halvdelen, nemlig 49,1 pct. af de afgivne stemmer, men bevarer dog flertallet i forbundsparlamentet. Af Vest Malaysias 104 parlamentsmedlemmer tilhører 66 (51 malayer, 13 kinesere og 2 indere) Alliancepartiet mod 89 (59 malayer, 27 kinesere og 3 indere) i det gamle parlament. Incl. Øst Malaysias - Sabahs og Sarawaks – repræsentanter tæller parlamentet i alt 144 medlemmer, men i Sabah, hvor valget er fastsat til 25/5 (i Sarawak 7/6), har Alliancepartiet på forhånd sikret sig 10 mandater, idet der i 10 kredse ikke er opstillet modkandidater. Oppositionspartiernes 37 mandater i Malaya fordeler sig således: Det – overvejende kinesiske – demokratiske aktionsparti 13, Det panmalayiske islamitiske parti 12 (24,3 pct. af de afgivne stemmer), Gerakan Rakyat Malaysia (Det malayiske folks progressive parti) et nyt moderat parti, 8, Folkets progressive parti 4. Resultatet fra 1 kreds i Malaya mangler, idet valget er udsat på grund af en kandidats død under valgkampen. Samtidig med valget til forbundsparlamentet finder der valg sted til parlamenterne i de 11 enkeltstater i Malaya. Alliancepartiet, der

før valget havde flertal i 10 af staterne, har efter valget kun flertal i 7. – 12. Kinesernes partiorganisation inden for Alliancen meddeler, at den på grund af valgudfaldet ikke længere vil deltage i regeringen, men fortsat vil støtte den. – 13. Der opstår af ikke fuldt opklarede årsager blodige raceuroligheder i Kuala Lumpur begyndende med, at oppositionspartiernes sejrsparade fremkalder moddemonstrationer fra regeringspartierne. Regeringen indfører udgangsforbud. 14/5 sættes tropper ind for at genoprette ordenen, men urolighederne fortsætter, og 15/5 proklamerer premierminister Tunku Abdul Rahman undtagelsestilstand. Han giver samtidig meddelelse om oprettelse af et særligt organ, National Operations Council, som skal lede bekæmpelsen af raceuroligheder-ne. Valget i Sabah og Sarawak aflyses. – 16. Vicepremierminister Tun Abdul Razak meddeler på en pressekonference, at han har overtaget posten som leder af National Operations Council og i denne egenskab er udstyret med magtbeføjelser, der går langt ud over en ministers. Han giver samtidig meddelelse om indførelse af pressecensur og om arrestation af et større antal kommunistiske terrorister. Premierminister Abdul Rahman meddeler, at de kinesiske ministre har meddelt, at de vil genindtræde i regeringen, indtil tilstandene på ny er normale. – 19. lempes udgangsforbuddet for senere helt at ophæves. 20/5 er situationen i Kuala Lumpur trods fortsat spænding i det store og hele normal. – 21. Regeringen omdannes. Tunku Abdul Rahman fortsætter som premierminister, udenrigsminister og minister for fritid, ungdom og sport og Tun Abdul Raxak som vicepremierminister og forsvarsminister samt fungerende finansminister. Af regeringens 14 medlemmer er 10 malayer, 2 indere, 1 fra Sabah og 1 fra Sarawak. I den officielle ministerliste forekommer ingen kinesere, men det meddeles, at 3 medlemmer af kinesernes partiorganisation inden for Alliancen, deriblandt den hidtidige finansminister og formand for partigruppen. Tan Siew Sin, som minister uden portefølje har særlige opgaver under undtagelsestilstanden og desuden er medlemmer af National Operations Council.

14. – Dommer i USA's højesteret Abe Fortas (se 2/10 1968) nedlægger sit embede på grund af kritik i anledning af en artikel i Life, hvorefter han i 1966 havde modtaget, men senere returneret et honorar på 20.000 dollars fra en finansmand, der senere blev fængslet for aktiemanipulationer.

20. – Den rhodesiske regering offentliggør et forfatningsudkast, der 20/6 skal til folkeafstemning. Efter udkastet skal Rhodesia være republik. Den lovgivende forsamling skal bestå af to kamre, et andetkammer på 66 medlemmer, hvoraf 50 hvide og 16 afrikanere, og et senat på 23 medlemmer, nemlig 10 valgt af europæerne, 10 afrikanske høvdinge udpeget af høvdingenes råd og 3 udpeget af statens overhoved. Afrikanernes repræsentation i andetkammer øges, efterhånden som deres velstand vokser, idet størrelsen af deres repræsentation er afhængig af, hvor stor en del de betaler af den samlede indkomstskat, men den kan aldrig overstige de hvides repræsentation, og forfatningsudkastet opfylder altså ikke den britiske regerings betingelse for at give Rhodesia uafhængighed, at forfatningen skal være af en sådan karakter, at den muliggør uhindret fremskridt i retning af flertalsstyre inden for en rimelig tid. Samtidig med offentliggørelsen af forfatningsudkastet udtaler premierminister Ian Smith, at Storbritanniens umedgørlige holdning har gjort ende på håbet om en forhandlingsløsning af spørgsmålet om Rhodesias uafhængighed.

25. – Det amerikanske rumskib Apollo 10 med astronauterne oberst Thomas Stafford og kaptajnerne John Young og Eugene Cernan vender tilbage til jorden efter 8 dages rejse i rummet, hvorunder de har været i kredsløb omkring månen. 22/5 frigøres en måne»modul« med Stafford og Cernan fra moderskibet og undersøger i

en afstand af ca. 15 km fra månens overflade landingspladser i Stilhedens Hav, hvor Apollo 11 efter planen skal forsøge at landsætte mennesker 21/7. Derefter foretages under kredsløbet omkring månen den samme sammenkoblingsmanøvre som under Apollo 9-færden under kredsløb omkring jorden (se 13/3).

I Sudan styrter venstreorienterede kredse med støtte i hæren Mahgoubs regering (se 23/4), og et revolutionsråd under ledelse af oberst Jaafar Mohammed al Nemery tager magten og proklamerer Sudan som folkerepublik. Rådet udnævner dets eneste civile medlem, fhv. højesteretspræsident Babiker Awadalla, tidligere præsidentkandidat for venstreblokken, der også omfatter kommunisterne, til premierminister. Awadalla overtager selv udenrigsministeriet, Jaafar al Nemery bliver forsvarsminister og major Farouk Osman Hawadalla indenrigsminister. Den nye regering suspenderer den provisoriske forfatning af 1964 og opløser den forfatningsgivende forsamling og alle politiske partier. – 26. Oberst Jaafar al Nemery udnævnes til hærens øverstkommanderende og forfremmes til generalmajor. Premierminister Awadalla beskriver regeringen som venstreorienteret og socialistisk, men ikke ekstremistisk eller fanatisk. Han meddeler endvidere, at ekspræsident Azhari og fhv. premierminister Mahgoub er under husarrest, men uskadte, og at alle undtagen 4 af de øvrige ministre i den foregående regering er blevet opsporet og befinder sig i præventiv arrest. Sudan radio meddeler, at 22 højere officerer, deriblandt den tidligere stabschef, generalmajor Hamad Nil Deifallah, er blevet afskediget med pension. En talsmand for revolutionsrådet siger, at alle strejkende udsætter sig for dødsstraf, og at alle forsøg på sabotage vil blive strengt straffet. – 27. Sudan anerkender DDR (se også 30/4). Premierminister Awadalla erklærer, at de vigtigste industrier vil blive nationaliseret. – 29. Ekspræsident Azhari og fhv. premierminister Mahgoub overføres til fængsel. – 31. General Jaafar al Nemery erklærer, at Sudan aldrig vil få lov til at vende tilbage til flerpartidemokrati, men tilføjer, at der er ingen åbning for dannelsen af et kommunistisk regime.

29. – På et møde i Reykjavik danner Hannibal Valdimarssons tilhængere (se 1.–3/11 1968) en ny politisk organisation, Frisindedes Forbund, der foreløbig omfatter Reykjavik og valgkredsen Reykjanes. Forbundet vil arbejde på et socialistisk kooperativt og frisindet grundlag. Til formand vælges professor, dr. Bjarni Gudnason.

Juni 1969

1. – Ved det franske præsidentvalg får fhv. premierminister Georges Pompidou 44,46, den fg. præsident Alain Poher (centrum) 23,3, Jacques Duclos (kommunist) 21,27, Gaston Defferre (socialist) 5,01, Michel Rocard (venstresocialist) 3,61, Louis Ducatel (uden for partierne) 1,26 og Alain Krivine (Trotskyist) 1,05 pct. af de afgivne stemmer. Stemmeprocenten er 77,59. Da ingen af kandidaterne har opnået halvdelen af de afgivne stemmer, skal der afholdes omvalg mellem de to førende kandidater Pompidou og Poher. – 2. Det kommunistiske partis generalsekretær Waldeck Rochet anbefaler alle, der har stemt på Duclos, i anden valgomgang at undlade at stemme; Defferre anbefaler Poher, medens den uafhængige Ducatel anbefaler Pompidou. Den yderliggående højremand Tixier-Vignancour, der som kandidat ved præsidentvalget i 1965 opnåede 5 pct. af stemmerne, og som i første valgomgang anbefalede Poher, anbefaler i anden omgang Pompidou. – 8. Jacques Duhamel, formand for gruppen Fremskridt og moderne Demokrati, der tæller 33 medlemmer af nationalforsamlingen, hvoraf kun et mindretal fulgte Duhamel i hans

støtte til Pompidous kandidatur, danner et nyt centrumsparti på grundlag af en række politiske klubber. De to andre centrumspartier, Centre Democrate og Centre National des Independants et Paysans, støtter Poher. – 15. I anden omgang besejrer Georges Pompidou Alain Poher, idet han får 58,2 pct. af de afgivne stemmer mod Pohers 41,8 pct. Valgdeltagelsen er 68,86 pct. – 20. Pompidou indsættes officielt som Frankrigs præsident for de næste 7 år og anmoder præsidenten for nationalforsamlingen, Jacques Chaban-Delmas om at danne ny regering til afløsning af Couve de Murvilles. – 22. To af de vigtigste poster i Chaban-Delmas' regering besættes med forkæmpere for europæisk enhed, idet Maurice Schumann, hidtil socialminister, bliver udenrigsminister efter Michel Debré, og lederen af de uafhængige republikanere, Valery Giscard d'Estaing bliver finansminister, på hvilken post han afløser Francois Ortoli, der bliver minister for industri og videnskabelig forskning. Michel Debré overtager forsvarministeriet. Raymond Marcellin fortsætter som indenrigsminister, og centrumslederen Jacques Duhamel bliver landbrugsminister. En anden centrumspolitiker, René Pleven, overtager justitsministeriet. På den vigtige og vanskelige post som undervisningsminister afløses Edgar Faure af Olivier Guichard, der hidtil har været minister for statens planlægning. Edmond Michelet afløser André Malraux som kulturminister, og Roger Frey fortsætter som minister med ansvar for forholdet til parlamentet. Den tidligere konservative premierminister Antoine Pinay, med hvem der har været forhandlet om hans overtagelse af finansministeriet, erklærer, at han ikke har stillet betingelser, og at man ikke har forsøgt at pålægge ham betingelser, og at han er til præsidentens disposition, hvis man ønsker at give ham særlige opgaver. – 25. Nationalforsamlingen vælger Achille Peretti, første vicepræsident siden 1964, til Chaban-Delmas' efterfølger som forsamlingens præsident. – 26. Premierminister Chaban-Delmas forelægger regeringens program i nationalforsamlingen. Om udvidelsen af fællesmarkedet til at omfatte nye medlemmer siger han, at spørgsmålet må være genstand for forberedende drøftelser og overenskomster med de andre medlemmer af EEC, og han tilføjer, at det er vigtigt, at udvidelsen ikke svækker, men styrker fællesmarkedet.

3. – Hele præsidiet for Prahas kommunistparti træder tilbage. Formanden, Bohumil Simon, en tilhænger af Dubceks reformpolitik, efterfølges af Oldrich Matejka, medarbejder i Lubomir Strougals afdeling af partisekretariatet. Ved en reorganisation af partisekretariatet bliver Strougal viceførstesekretær. – 13. Milos Jakes, der er formand for det kommunistiske partis centrale kontrolkommission, skriver i Rude Pravo, at i hele landet er oprettet 2000 udvalg, der skal gennemtvinge partilinien. Han kræver, at »2000 ord« manifesteret i juli 1968 med opfordring til strejker og demonstrationer for at fremskynde reformer, skal tilbagekaldes af underskriverne. – 26. Det officielle telegrambureau meddeler, at pressecensur vil blive officielt indført fra begyndelsen af 1970.

Quebecs premierminister Jean-Jacques Bertrand har meddelt, at hans regering til efteråret vil fremsætte lovforslag, der skal sætte provinsen i stand til at gennemføre folkeafstemning om alle politiske og forfatningsmæssige spørgsmål, herunder også spørgsmålet om Quebecs uafhængighed.

4. – Det meddeles i Damaskus, at Syrien har anerkendt DDR, og at der mellem de to lande er sluttet overenskomst om oprettelse af fuld diplomatisk forbindelse (se 30/4 og 25/5). – 15. En talsmand for den vesttyske regering udtaler, at forbundsregeringen ikke mere vil støtte udviklingsprojekter i Syrien. Det meddeles, at den østtyske regering har sendt en note til alle de arabiske stater, der endnu ikke har anerkendt DDR, og opfordret dem til at oprette diplomatiske forbindelser.

5. – Den længe forberedte internationale konference af kommunistiske partier åb-

nes i Moskva. Kina, Albanien, Nordvietnam, Nordkorea og Jugoslavien sender ikke delegationer, og Cuba sender kun observatører. 18/6 udsendes ved kongressens afslutning en fælles erklæring, som er godkendt af 66 partier, hvor nogle dog tager stærke forbehold. Erklæringen indeholder i generel form Brezjnev-doktrinen om begrænset suverænitet, idet det udtales, at forsvaret af den østeuropæiske blok under Sovjetunionens ledelse er en primær forpligtelse for alle kommunister, at uoverensstemmelser mellem kommunistpartierne kun kan tillades, så længe de ikke sprænger blokkens fælles front, at nationale interesser ikke kan ses isoleret fra blokkens interesser, og at kommunisterne må bevare monopol på magten i alle blokkens medlemsstater. Erklæringen indeholder ingen fordømmelse af Kina.

9. – Det amerikanske senat godkender udnævnelsen af Warren Burger som Earl Warrens efterfølger som præsident for USA's højesteret (se 26/6 1968).

10. – En talsmand for Sydvietnams nationale befrielsesfron bekræfter, at der er dannet en provisorisk befrielsesregering i Sydvitenam; den rummer repræsentanter for alle modstandsgrupper i landet.

11. – Rhodesias guvernør, Sir Humprey Gibbs meddeler, at et ja til den nye forfatning ved folkeafstemningen (se 20/5) efter al sandsynlighed vil gøre det umuligt for ham at fortsætte som guvernør. – 20. Ved folkeafstemningen afgives der 61.130 stemmer for indførelsen af republik, 14.372 imod. For den nye forfatning stemmer 54.724 og imod 20.778. Af Rhodesias 228.000 hvide har 81.562 stemmeret ved folkeafstemningen, af de 4,8 mill. afrikanere kun 6634. – 24. Udenrigs- og Commonwealth-minister Michael Stewart udtaler i underhuset, at den britiske regering har besluttet at modtage guvernør Sir Humphrey Gibbs' afskedsbegæring, at de sidste officielle forbindelser med styret i Rhodesia vil blive afbrudt ved, at Rhodesia House i London vil blive lukket og den resterende del af den britiske mission i Salisbury trukket tilbage. Den britiske regering vil desuden overveje fuldstændigt forbud mod enhver forbindelse med Rhodesia. Den konservative opposition protesterer mod tilbagetrækning af missionen i Salisbury og opfordrer regeringen til at sætte sig imod ethvert skridt fra FN i retning af fuldstændig afbrydelse af forbindelserne.

Statschef Norodom Sihanouk meddeler, at Cambodia har besluttet at genoptage diplomatiske forbindelser med USA og at afbryde de diplomatiske forbindelser med den tyske forbundsrepublik (se 18/4).

18. – Ved valget til Eires parlament (Dail Eireann) opnår regeringspartiet Fianna Fail absolut flertal. Fianna Fail får 75 (1965: 72) mandater. Fine Gael 50 (47), arbejderpartiet 18 (22), uafhængige 1 (3). Arbejderpartiet har fremgang i Dublin, hvor dr. Conor Cruise O' Brien og professor Thornley er blandt de valgte, men skuffes i øvrigt i sine forventninger om frengang efter en meget aktiv valgkampagne.

20. – Ved et suppleringsvalg i Ladywood, Birmingham, vinder de liberale kredsen fra arbejderpartiet og har dermed 13 medlemmer i underhuset.

22. – Sydjemens præsident Qahtan al-Shaabi, der for 5 år siden dannede den regerende nationale befrielsesfront, og som siden Sydjemen i november 1967 blev uafhængig, har været den nye stats overhoved (se 4/11 1967) træder tilbage og afløses af et præsidentskabsråd på 5 medlemmer. Præsidentskabsrådet består af Muhammad Ali Haithem, som 18/6 blev afskediget fra posten som indenrigsminister, forsvarsminister Muhammad Saleh al-Aulaqi, tidligere informationsminister Abdul Fattah Ismail, Ali Ahmad Nasser og Salem Robayee.

DANMARK

April 1969

1. – Den nye arbejdsformidlingslov (se 31/5 1968) træder i kraft, hvorved arbejdsanvisningen flyttes fra arbejdsløshedskasserne til 380 offentlige arbejdsanvisningskontorer, der også udøver kontrollen med ledige medlemmer af anerkendte arbejdsløshedskasser. Lokale arbejdsmarkedsnævn skal følge udviklingen, og der er i den nye lov større mulighed end tidligere for at yde støtte til fremme af arbejdskraftens bevægelighed.

8. – Indenrigsminister Poul Sørensen er indlagt på hospital til undersøgelse på grund af forstyrrelse i hjerterytmen. Justitsminister Thestrup, der under indenrigsministerens påskeferie i udlandet var fungerende indenrigsminister, fortsætter i denne egenskab under Poul Sørensens sygdom (se 23/2).

De danske Mejeriforeningers Fællesorganisationers bestyrelse godkender forslag om videreførelse af arbejdet med etableringen af »Mejeriselskabet Danmark« gennem et særligt jysk udvalg. Fusionsbestræbelserne inden for mejerierne stødte på vanskeligheder, da 4 store jyske mejeriselskaber i begyndelsen af året afviste at gå ind i en landsomfattende sammenslutning på samme vilkår som 17 allerede tilsluttede mejerier og mejeriselskaber.

9. – Socialminister Nathalie Lind fremsætter forslag om ændring af lov om sygeforsikring. Hovedsigtet med forslaget er en forbedring af sygedagpengeordningen, dels ved forhøjelse af maksimalsatserne, så de kommer på højde med arbejdsløshedsforsikringens satser, dels ved en forlængelse af den tid, i hvilken der kan udbetales dagpenge. Til dækning af de forøgede udgifter forhøjes arbejdsgivernes bidrag med 2 øre til 11 øre pr. arbejdstime og lønmodtagernes bidrag med 1 øre til 5,5 øre pr. time. Forslaget betyder for staten en merudgift på ca. 69 mill. kr. på årsbasis. Lovforslaget vedtages enstemmigt 6/6. Ved 2. behandling er en række videregående ændringsforslag fra oppositionspartierne forkastet, herunder forslag om afskaffelse af karenstiden og om forhøjelse af maksimumsgrænsen for dagpengene fra 80 til 90 pct. (s. og s. f.) og 100 pct. (vs.) af arbejdsindtægten.

Erling Dinesen fremsætter på Socialdemokratiets vegne forslag til folketingsbeslutning om 4 ugers ferie for alle lønmodtagere med virkning fra ferieåret, der begynder 1/4 1971, og om forhøjelse af feriegodtgørelsen til 10 pct. af lønnen fra 1/1 1970. På Socialistisk Folkepartis vegne fremsætter Krog Hansen et tilsvarende forslag til beslutning; herefter skal der oprettes en ferielønsfond, hvortil arbejdsgiverbidragene skal indbetales. Ved 1. behandling 9/5 afviser arbejdsminister Lauge Dahlgaard forslagene, idet han meddeler, at han i næste folketingsår vil fremsætte forslag om en modernisering af ferielovgivningen.

10. – I anledning af Nationalbankens diskontoforhøjelse (se 28/3) fastsætter bankernes og sparekassernes organisationer flg. maksimale indlånsrentesatser: indlån på anfordring eller kortere opsigelse end 3 måneder $4^1/_4$ pct., indlån på mindst 3 måneder $5^3/_4$ pct., indlån på mindst 6 måneder $6^1/_2$ pct. og indlån på mindst 12 måneder $7^1/_2$ pct.

Det meddeles, at venstrebladet Aalborg Amtstidende og det socialdemokratiske blad i Ålborg Ny Tid forhandler om teknisk samarbejde for at muliggøre en nedsættelse af driftsudgifterne.

11. – Folketingets udvalg for forretningsordenen suppleret med repræsentanter for de partier, der har sæde i finansudvalget, har undersøgt spørgsmålet om finansudvalgets kompetence (se 8/10 1968) og er kommet til det resultat, at den gennem mange år udviklede sædvane, at en ikke bevilget udgift kan afholdes på forventet efterbevilling, når finansudvalget har givet sin tilslutning dertil, må fastholdes. Det tilføjes, at for så vidt angår bevillinger, der må anses for særlig betydningsfulde på grund af bevillingens størrelse og konsekvenser, vil det som hidtil være ønskeligt, at bevillingssagen forlægges folketinget i form af et lovforslag. Udvalget mener ikke, der er noget betænkeligt ved denne ordning i folketingets mødeperioder. Noget anderledes ligger det uden for mødeperioderne, navnlig i folketingsårets 3–4 sidste måneder, men folketingets formand har under forhandlingerne tilkendegivet, at hvis mindst 7 af finansudvalgets 17 medlemmer, repræsenterende 2/5 af folketingets medlemmer, ønsker folketinget indkaldt i anledning af en bevillingssag, som er forelagt finansudvalget i den mødefri del af folketingsåret, vil han indkalde folketinget. Forinden vil han dog drøfte sagen med statsministeren og partiformændene, bl. a. for at undersøge, om sagen eventuelt vil kunne udsættes, til folketinget genoptager sine møder.

14. – Det økonomiske råds formandskab har foretaget en vurdering af udsigterne for dansk økonomi efter forliget på arbejdsmarkedet, tjenestemandsforliget og stramningen af pengemarkedet og er kommet til det resultat, at de samlede pengeindkomster sandsynligvis vil stige mere end de 9 pct., som regeringens økonomiske sekretariat regnede med for en måned siden, og at der til efteråret derfor vil kunne opstå et efterspørgselspres, som kan nødvendiggøre en finanspolitisk stramning og dermed muligvis en ringere udnyttelse af arbejdskraft og kapacitet.

15. – Direktør C. Hill-Madsen, S. Dyrup & Co., afløser direktør N. Arnth-Jensen, De danske Sukkerfabrikker, som formand for Industrirådet.

16. – Poul Dalsager fremsætter på Socialdemokratiets vegne forslag om, at lov om avancestop og lov om anmeldelse af vejledende priser m. v., der begger udløber 1/7, forlænges til 1/4 1970. Forslagene indeholder skærpelser på områder, hvor der i oktober 1968 (se 2/10) indførtes visse lempelser. Lovforslagene tages tilbage 13/6 ved 3. behandling af regeringsforslaget om ændring af lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

17. – Ved 1. behandling af forslaget om centre for højere uddannelser (se 14/3) går Socialdemokratiets ordfører K. B. Andersen stærkt imod, at Danmarks fjerde universitet placeres i Roskilde samtidig med udbygningen af Københavns universitet, fordi landet herved »trækkes endnu mere skævt, end det er i forvejen«. Han får tilslutning fra Stetter (k. f.), der på egne og 4 andre nordjyske regeringspartimedlemmers vegne ønsker Ålborg rykket frem foran Roskilde i planlægningen, og fra Orla Møller, der taler for de socialdemokratiske medlemmer, der er valgt i det nye Ålborg amt. Debatten præges også af en række indlæg om placeringen af det kommende sydjyske universitet, hvor Esbjerg-Ribe, Haderslev og Kolding bringes i forslag. Undervisningsminister Helge Larsen fastholder, at planen om Roskilde er den bedste løsning og udtaler, at bortset fra udbygningen af de bestående universiteter og start af et nyt uddannelsescenter øst for Store Bælt til aflastning af Københavns universitet, er der hverken økonomisk eller hvad lærerkræfter angår muligheder for at tage fat på yderligere centre for højere uddannelse før 1980.

22. – Regeringen drøfter beretningen fra kommissionsdomstolen (højesteretsdommer Th. Gjerulff) om kildeskattehussagen (se 28/11 1968), og statsministeren meddeler, at man ikke finder grundlag for at antage,

at nogen af de i sagen implicerede har udvist forhold, som de kan drages til ansvar for. Det hedder videre i meddelelsen, at det af beretningen fremgår, at der er opstået beklagelige misforståelser mellem personer, som har deltaget i sagsbehandlingen, men intet yder på, at de unøjagtigheder, som fremkom i en redegørelse til finansudvalget, har været tilsigtet. Efter indstilling fra boligministeriet har regeringen imidlertid besluttet at overføre sager om lokaleproblemer og lejemål fra statsbyggekontoret til ministeriets budget- og personalekontor og at fremskynde rationaliseringen af boligministeriets administration.

Udenrigsminister Hartling fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af den internationale sukkeroverenskomst af 1968, hvis hovedformål er at tilvejebringe balance på det »frie« sukkermarked. 1. behandling 22/5.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe vedtager en erklæring om sine synspunkter på den kommende forsvarsordning. Man foreslår behandlingen og vedtagelsen af forslaget om forsvarets organisation (se 13/11 1968) udskudt til næste folketingsår, idet man ønsker, at administrationsrådet i løbet af 6 måneder skal finde frem til den mest hensigtsmæssige forenkling af kommandoformen byggende på tanken om et fællesværn. Endvidere ønsker man nedsat et hurtigt arbejdende udvalg af militære og civile, som skal foretage en vurdering af våbentyper og deres forhold til hinanden med henblik på de næste 5 års anskaffelser. Det skal endvidere undersøges, om søværnet kan gå over til mindre, men mere hurtiggående fartøjer og muligheden for reduktion af antallet af kampfly og en nedsættelse af dækningsstyrken fra ca. 13.000 til 10.000 mand. Endelig skal det overveje mulighederne for en nedsættelse af tjenestetiden til under 12 måneder. Socialdemokratiet kræver den størst mulige effektivitet inden for de fremtidige beløbsrammer, hvis størrelse man ønsker at stå frit overfor. Forsvarminister Ninn-Hansen erklærer, at de ønskede analyser ikke kan gennemføres på 6 måneder, men vil kræve 2 år.

23. – Ved 2. behandling af lovforslaget om placeringen af en ny Københavns lufthavn (se 18/2) har de radikale medlemmer af udvalget stillet et ændringsforslag, hvorefter der sideløbende med udarbejdelsen af Saltholmplanen skal gennemføres undersøgelser af de økonomiske, tekniske og trafikale konsekvenser ved placering af en storlufthavn på Sydamager sammenlignet med Saltholmløsningen. Ændringsforslaget forkastes med 97 stemmer mod 21, 2 medlemmer undlader at stemme. Ændringsforslaget får tilslutning fra størsteparten af Det radikale Venstres medlemmer, venstresocialisterne og et par venstremænd. Ved 3. behandling 25/4 vedtages det uændrede lovforslag enstemmigt med 123 stemmer, idet dog 11 (8 r. v., 1 v. og 2 vs.) undlader at stemme. Samme dag vedtages lovforslaget om udbygning af Københavns lufthavn (se 11/12 1968) enstemmigt.

24. – Ved 2. behandling af det socialdemokratiske forslag til folketingsbeslutning om undersøgelse af stiftelsen og sammenbruddet af sammenslutningen Boss of Scandinavia (se 2/10 1968) er der i udvalget opnået enighed om en ændret formulering af forslaget. Herefter opfordrer folketinget regeringen til at nedsætte et sagkyndigt udvalg til at undersøge forholdene omkring den kapital- og kreditformidling til dansk erhvervsliv, der foregår gennem finansierings- og factoringselskaber og lignende virksomheder, samt til, når retssagen vedrørende Boss of Scandinavia er afsluttet ved byretten, at lade udvalget foretage en gennemgang af det fremkomne materiale også med henblik på at undersøge omstændighederne i forbindelse med stiftelsen og sammenbruddet af Boss of Scandinavia, herunder om de opståede tab kunne være afværget ved ændret lov eller ændret administrativ praksis. Det ændrede forslag vedtages enstemmigt.

25. – Folketinget færdigbehandler forslag til lov om stempelafgift (se 3/10 1968), der vedtages enstemmigt, og forslag om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift (se 11/12 1968), der ligeledes vedtages enstemmigt, idet dog 10 medlemmer undlader at stemme. Ved 2. behandling 22/4 er ændringsforslag af s. og s. f. om fritagelse af hotelværelser for moms og af s. f. om nedsættelse af merværdiafgiften fra 12,5 til 10 pct. forkastet med henholdsvis 82 stemmer mod 49 (s. og s. f.) og 83 stemmer mod 10 (s. f. og vs.) medens 40 (s.) undlader at stemme. Derimod vedtages et af finansministeren stillet ændringsforslag om, at lovforslagets bestemmelse om, at afgiften på repræsentationsudgifter kan medregnes ved opgørelse af den indgående afgift, udgår, enstemmigt.

29. – Folketinget færdigbehandler forslag til lov for Grønland om afgift af motorkøretøjer (se 12/12 1968), forslag om ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland (se 29/11 1968) og forslag om ændring af lov om den amtskommunale beskatning (se 14/1), der alle vedtages enstemmigt, samt forslag til lov om krigsforsikring af fast ejendom og løsøre (se 23/10 1968), der vedtages med 85 stemmer mod 67 (s. og s. f.).

Langvarige forhandlinger om fornyelse af arbejdsoverenskomsterne på landbrugsområdet er brudt endeligt sammen, efter at landbrugets arbejdsgiveres repræsentanter har afvist forligsmandens ultimative skitse til et mæglingsforslag, som efter deres opfattelse giver væsentlig større lønstigning end aftalt for arbejdsmarkedet i øvrigt. Derimod er skitsen tiltrådt af arbejdernes forhandlere. Herefter vil de varslede arbejdsstandsninger træde i kraft 1/5.

30. – Arbejdsminister Lauge Dahlgaard fremsætter forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster på landbrugsområdet, hvorefter iværksatte arbejdsstandsninger skal bringes til ophør, således at arbejdet så vidt muligt genoptages dagen efter lovens ikrafttræden, og varslede arbejdsstandsninger ikke må iværksættes. Uoverensstemmelserne mellem parterne skal afgøres af et fællesudvalg bestående af 3 repræsentanter for arbejderne og 3 repræsentanter for arbejdsgiverne samt en formand, der vælges af parterne, eventuelt – hvis de ikke kan blive enige derom – udpeger præsidenten for højesteret en højesteretsdommer som formand. Ved afgørelsen skal tages hensyn til synspunkter og materiale, der har været fremført under forhandlingerne mellem parterne og under forhandlingerne i forligsinstitutionen.

Med dispensation fra forretningsordenens frister foretager folketinget 1. behandling af forslaget samme dag. Det afvises af den samlede opposition; Socialdemokratiets ordfører, fhv. arbejdsminister Erling Dinesen, foreslår, at mæglingsskitsen lægges til grund for standsning af konflikten. Umiddelbart efter afslutningen af 1. behandling påbegyndes udvalgsbehandlingen, og kl. 4 næste morgen opnås enighed om, at paragrafferne om fællesudvalget skal udgå og fornyelsen af overenskomsterne ske på grundlag af mæglingsskitsen, idet arbejdsministeren med bistand af parterne og forligsmanden skal foretage en teknisk gennemgang af skitsen og færdiggøre den samlede tekst.

Ved afslutningen af folketingsmødet 30/4 er næste møde fastsat til 5/5, men efter forliget i udvalget indkaldes til nyt møde 2/5 (store bededag) med 2. behandling af forslaget om fornyelse af kollektive overenskomster på landbrugsområdet som eneste sag på dagsordenen.

Lønnings- og pensionsminister Hastrup fremsætter forslag til lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af tjenestemandsstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken. Som det fremgår af forslagets titel, omfatter det også folkekirken og folkeskolen, og kirkeminister Arne Fog Pedersen og undervisningsminister Helge Larsen fremsætter i konsekvens heraf samtidig henholdsvis forslag til lov om folkekirkens lønningsvæsen m. m. og forslag om ændring af lov om folkeskolen og

om ophævelse af lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. Forslaget udgør tredje og sidste led af tjenestemandsreformen og er ligesom de to allerede fremsatte lovforslag (se 20/2) i overensstemmelse med betænkningen fra tjenestemandskommissionen af 1965, hvis 3. og sidste del er udsendt dagen i forvejen. Ifølge forslaget afløses de nuværende 30 lønklasser af 40 lønrammer, for de 32 første lønrammers vedkommende delt op i 2 eller flere løntrin. De fastsatte grundlønninger dyrtidsreguleres med 3 pct. for hver 3 points udsving i reguleringspristallet, og der ydes som hidtil en særlig feriegodtgørelse på 1½ pct. af den oppebårne løn. I de 6 højeste lønrammer (35.–40.) suppleres den pensionsgivende løn for samtlige stillinger med ikke-pensionsgivende, såkaldt generelle tillæg, og derudover er der til en række stillinger, især i de højeste lønrammer, knyttet ikke pensionsgivende særlige tillæg. I denne forbindelse oplyser ministeren, at han med henblik på en sanering af honorar- og sportelsystemet har iværksat en minutiøs gennemgang i de forskellige ministerier og styrelser af alle honorarer m. v., idet det er hensigten at nå frem til at afskaffe alle særlige godtgørelser for udførelse af arbejde og hverv, der må betragtes som led i tjenestemandsstillingen. Af hensyn til de geografisk bestemte forskelle i lønningerne på det private arbejdsmarked foreslås det, at der til grundlønningerne ydes et stedtillæg på 5 pct. i 6 større provinsbyer; i Nordøstsjælland er tillægget 10 pct. og i hovedstadsområdet 15 pct. For de højere lønninger bortfalder stedtillægget efter en aftraptning helt. De nye tjenestemandslove træder i kraft 1/7 1969, men der er med tjenestemændenes organisationer opnået enighed om, at ingen tjenestemand fra dette tidspunkt ved indplaceringen i de nye lønrammer kan opnå en lønfremgang på mere end 3 pct. Den udbetalte løn forhøjes med halvdelen af et eventuelt overskydende beløb 1/4 1970 og 1/10 1970. De 5 lovforslag vedrørende tjenestemandsreformen vedtages enstemmigt 11/6.

Socialminister Nathalie Lind fremsætter forslag om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold. Forslaget går ud på en forhøjelse af pensionerne på linje med lønforhøjelserne på det private arbejdsmarked ved de nye overenskomster. Tillægget udgør 35 kr. månedlig for ægtepar, hvor begge ægtefæller er berettiget til pension, og 25 kr. månedlig for enlige, og statens udgift hertil i finansåret 1969–70 anslås til 94 mill. kr. Forslaget vedtages enstemmigt 12/6.

Maj 1968

2. – Ved 2. behandling af forslaget om fornyelse af de kollektive overenskomster på landbrugsområdet (se 30/4) oplyser statsminister Hilmar Baunsgaard på foranledning af fhv. statsminister J. O. Krag, der henviser til en artikel af Jens Peter Jensen (v.) i Fyns Tidende, at det er rigtigt, at regeringspartiernes forhandlere, derunder han selv, har lovet at ville anbefale deres grupper, at landbruget får dækning for den direkte lønudgift ved de overenskomster, som nu pålægges landbruget, selv om udgiften skulle vise sig at overstige de 100 mill. kr. for 2 år, som der var givet løfte om under forudsætning af, at et mæglingsforslag var blevet vedtaget. Ved 3. behandling umiddelbart efter 2. behandling vedtages lovforslaget med 150 stemmer mod 3 (vs. og Hanne Reintoft).

5. – Valutastillingen er i april forringet med ca. 675 mill. kr. eller næsten lige så meget som i de 3 foregående måneder tilsammen. Økonomiminister Nyboe Andersen udtaler, at forringelsen først og frem-

mest skyldes likviditetsstramningen i udlandet og den fortsatte internationale valutauro. I betragtning af valutareservernes størrelse må det være magtpåliggende at undgå, at vaultabalancen desuden belastes gennem fremkomsten af et indenlandsk efterspørgselspres, og det er regeringens opfattelse, at der inden sommerferien må gribes beslutsomt ind for at sikre en balanceret udvikling i den indre økonomi. Regeringen vil derfor fremlægge forslag med det sigte at dæmpe stigningen i de offentlige udgifter og i det private forbrug. Det er samtidig formålet med de forhandlinger, der foregår mellem Nationalbanken, pengeinstitutterne og kreditinstitutionerne, at lægge en sådan linie i pengepolitikken, at en begrænsning af de erhvervsmæssige investeringer undgås.

6. – Statsminister Hilmar Baunsgaard udtaler sig efter et ministermøde på linie med økonomiministeren den foregående dag og siger, at det i den nuværende situation ikke vil hjælpe at forhøje diskontoen.

Fg. finansminister Ninn-Hansen fremsætter forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1968–69. Medens der på finanslovforslaget for 1968–69 regnedes med et kasseoverskud på ca. 450 mill. kr., skønnede finansministeriet i efteråret 1968, at der i stedet ville blive et kasseunderskud på ca. 500 mill. kr. På tillægsbevillingslovforslaget regnes der med, at kasseunderskuddet kun vil blive på ca. 150 mill. kr. Den fg. finansminister fremsætter endvidere forslag om ændring af lov om sømandsskat som følge af kildeskattens ikrafttræden. Forslaget indeholder en skala for udskrivning af sømandsskatten fra 1/1 1970, idet det af tekniske grunde ikke har været muligt at indarbejde sømandsskatteskalaen i selve udskrivningsloven (se 14/3).

Ved 1. behandling af de socialdemokratiske forslag om forlængelse af avancestoploven og loven om anmeldelse af vejledende priser (se 16/4) afviser handelsminister Knud Thomsen forlængelse af avancestoploven, der efter hans mening har »slidt sig selv op«. Han afviser ikke, at der kan blive tale om en forlængelse af loven om vejledende priser i en eller anden form, men udtaler, at regeringen ikke er færdig med sine overvejelser. I øvrigt henviser han til den permanente lovgivning om monopoler og konkurrencebegrænsninger og om indseende med priser som instrumenter, der giver mulighed for aktiv indsats på de områder, hvor der er særlig fare for prisstabiliteten.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag til lov om retsafgifter og forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om retsafgift m. v. (se 3/10 1968), begge enstemmigt.

8. – Folketinget behandler to forespørgsler til statsministeren om kildeskattehussagen (se 22/4). Socialdemokraterne, hvis ordfører er fhv. justitsminister K. Axel Nielsen, spørger, hvad regeringen agter at foretage sig i anledning af, at det ved kommissionsdomstolens undersøgelse må anses for godtgjort, at boligministeren har forsømt sin pligt til rettidig og på rimelige vilkår at tilvejebringe lokaler til kildeskatteadministrationen, og at boligministeren i forhandlingerne med finansudvalget herom har afgivet urigtige og vildledende oplysninger samt undladt at give oplysninger af væsentlig betydning for finansudvalgets behandling af sagen. Socialistisk Folkeparti, hvis ordfører er Ømann, ønsker at vide, hvilke foranstaltninger statsministeren finder, at beretningen giver anledning til med hensyn til forholdet mellem statsadministrationen og bevillingsmyndighederne, med hensyn til ansvars- og kompetenceforholdene i og mellem ministerierne og med hensyn til rationalisering af fremgangsmåden ved statens indgåelse af lejemål, køb af ejendom og egen byggevirksomhed. Efter en langvarig debat vedtages en dagsorden, stillet af Ib Thyregod på regeringspartiernes vegne, der tager statsministerens redegørelse til efterretning og udtaler, at forhandlingerne mellem regeringen og finansudvalget om klarere og fastere retningslinier for behandlingen af bevillingsspørgsmål samt regeringens be-

stræbelser for at omlægge og rationalisere statens lokale- og byggeadministration bør fremmes mest muligt, og at tinget forventer, at regeringen til efteråret forelægger folketinget resultatet af sine overvejelser. Vedtagelsen sker med 87 stemmer mod 63. Hermed bortfalder et dagsordensforslag af Lysholt Hansen (s.), der henstiller til regeringen at anmode enten kommissionsdommeren eller en anden dommer om på grundlag af det allerede tilvejebragte materiale samt de oplysninger, der kan indhentes i finansudvalget, at fremkomme med en vurdering af omstændighederne i forbindelse med leje og køb af kildeskattehuset, og et dagsordensforslag af Ømann, der opfordrer regeringen til at udpege tre uvildige, administrationskyndige personer til inden 6 måneder at afgive en betænkning om, hvilke administrative og bevillingsmæssige reformer beretningen om kildeskattehuset giver anledning til.

9. – Nationalbanken suspenderer handelen med udenlandsk valuta.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om ophævelse af hundeskatten fra 1/1 1970 (se 12/12 1968). Ved 2. behandling 7/5 forkastes et socialdemokratisk ændringsforslag om adgang for kommunerne til selv at bestemme, om de fortsat ønsker at opkræve hundeskat, med 83 stemmer mod 34 (s.). Endvidere færdigbehandles forslaget om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger (se 28/11 1968), der ligeledes vedtages enstemmigt.

Ove Hansen (s.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om byrdefordelingen, der opfordrer regeringen til i indeværende folketingsår at fremsætte lovforslag om en midlertidig tilskudsordning til løsning af akutte økonomiske problemer for vanskeligt stillede kommuner. I bemærkningerne til forslaget hedder det, at for at kunne tilvejebringe en tidssvarende og retfærdig fordeling af byrderne må der gives folketinget den nødvendige tid, ligesom opgavefordelingen mellem stat, sekundærkommuner og primærkommuner nøje må være fastlagt. Ved 1. behandling 23/5 afvises forslaget af regeringen og regeringspartierne. Krog Hansen (s. f.) foreslår en dagsorden, der udtaler, at problemerne omkring byrdefordelingen ikke kan løses, medmindre der først foretages en klar opgavefordeling, og de udgifter, som derefter påhviler kommunerne, dækkes af statskassen gennem en kommunalskat, der opkræves efter samme regler for hele landet, og hvis provenu fordeles mellem kommunerne. Regeringen opfordres til at fremsætte dertil sigtende lovforslag samt til at trække de foreliggende lovforslag om byrdefordelingen tilbage. Dagsordensforslaget forkastes 28/5 med 86 stemmer mod 10, medens 55 undlader at stemme.

10. – Regeringen og Nationalbanken udsender en fælles meddelelse om, at diskontoen fra og med 12/5 forhøjes fra 7 til 9 pct. Forhøjelsen begrundes med, at den stærke uro på de internationale valutamarkeder i forventning om en ændring af pariteterne for visse vigtige valutaer har medført betydelige træk på valutareserven. Det tilføjes, at de bestående kreditmuligheder hos internationale organisationer og andre landes centralbanker i de sidste dage er blevet væsentligt forøget. Udover diskontoforhøjelsen indføres øjeblikkeligt forbud mod fremskyndelse af betaling af gæld til udlandet, forudbetalinger til udlandet for varer og tjenesteydelser kan fremtidig kun ske med Nationalbankens godkendelse, men der vil fortsat være adgang til at indgå terminskontrakter i overensstemmelse med de gældende regler. Det meddeles sluttelig, at valutahandelen genåbnes 12/5. Statsminister Hilmar Baunsgaard udtaler, at det må tillægges afgørende betydning, at der ikke består tvivl om, at kronens kurs ubetinget vil blive fastholdt, og siger videre, at selv om diskontoforhøjelsen er betinget af de særlige forhold, vil den formentlig påvirke obligationskurserne, men regeringen og Nationalbanken er enige om, at den ekstraordinært store stigning i den korte rente ikke nødvendiggør en tilsvarende stigning i den lange rente i betragtning af, at de aftaler, der vil blive indgået mellem Nationalban-

ken og institutterne på penge- og kapitalmarkedet, tilsigter at formindske det fremtidige udbud af obligationer.

13. – Økonomiminister Nyboe Andersen giver i folketinget som baggrund for den række finanspolitiske foranstaltninger, regeringen søger gennemført, og for de ændringer i pengepolitikken, der er sket i den sidste tid, en redegørelse for den økonomiske situation og regeringens syn på den. Foranstaltningerne falder i 4 grupper: 1) afgiftsforhøjelser svarende til ca. 1 pct. af det private forbrug, forhøjelse af en række takster, begrænsninger af statens udgiftsbevillinger og personale, som skulle medføre besparelser i indeværende finansår på ca. 1 pct. af statsudgifterne, samt udskrivning af et nyt præmieobligationslån – sammenlagt en styrkelse af den statsfinansielle stilling med henved 1 milliard kr., 2) udskydelse af igangsættelsen af de kommunale byggearbejder, der fortsat er underkastet regulering, til efter 15/9, 3) stramning af pengepolitikken, 4) videreførelse og skærpelse af loven om anmeldelse af vejledende priser. Endvidere meddeler økonomiministeren, at regeringen har besluttet at nedsætte et udvalg, der med henblik på lovgivning i næste folketingsår kan fremkomme med forslag, der på længere sigt kan bidrage til en bedre balance på obligationsmarkedet.

Den fg. finansminister Ninn-Hansen fremsætter derefter forslag om følgende afgiftsforhøjelser, alle på transportområdet: benzinafgiften forhøjes med 6 øre pr. l, provenu 120 mill. kr. på årsbasis, og vægtafgiften af motorkøretøjer forhøjes med 80 pct. for personbiler og med 25 pct. for andre motorkøretøjer. Endvidere foreslås i loven om omsætningsafgift af motorkøretøjer bestemmelsen om, at vare- og lastvogne er fritaget for registreringsafgift, ændret derhen, at varevogne med under 3 t totalvægt fremtidig skal betale halv registreringsafgift, til gengæld får de udvidet adgang til at medtage passagerer. Samtidig ophæves »papegøjeplade«ordningen. Provenu 100 mill. kr. på årsbasis. Den fg. finansminister oplyser endvidere, at trafikministeren vil gennemføre takstforhøjelser for statsbanerne og postvæsenet samt for lufthavnene, provenu 110–120 mill. kr., og at de bebudede besparelser på statsudgifterne vil andrage ca. 225 mill. kr. for indeværende finansår, og han fremsætter forslag om udsendelse af et nyt præmieobligationslån på 100 mill. kr.

Endelig fremsætter handelsminister Knud Thomsen forslag om ændring af lov om anmeldelse af vejledende priser m. v. Lovens gyldighed forlænges et år til 1/7 1970. Der indføres hjemmel for monopoltilsynet til at dekretere prisstop i i alt 40 dage og til at foreskrive enten vejledende eller bindende kalkulationsregler.

14. – Samtlige oppositionspartier går ved 1. behandling imod regeringens afgiftsforslag og økonomiske politik i det hele taget; dette gælder dog ikke forslaget om forlængelse af loven om anmeldelse af vejledende priser m. v. Ivar Nørgaard (s.) kræver obligationsrationeringen genindført og peger på en indtægtsbestemt tillægspensionsordning som middel til fremme af opsparingen, Egon Jensen (s.) erklærer, at Socialdemokratiet finder den finanspolitiske stramning unødvendig og opfordrer regeringen til at tage forslagene tilbage, og J O. Krag anklager regeringen for at have tøvet for længe med at gribe ind over for svindet i valutabeholdningen. Venstres ordfører Henry Christensen er såvel ved 1. som 2. behandling inde på, at Venstre ville have foretrukket en forhøjelse af momsen, men havde måttet opgive tanken, da de to andre regeringspartier gik imod den. Afgiftsforslagene og forslaget om et præmieobligationslån vedtages 23/5 mod samtlige oppositionspartiers stemmer, medens forslaget om anmeldelse af vejledende priser m. v. vedtages enstemmigt 13/6.

16. – Nationalbanken meddeler efter forhandling med bankernes og sparekassernes organisationer, at deponeringssatsen, der i august 1968 blev nedsat fra 20 til 10 pct., sættes op til 20 pct. med tilbagevirkende kraft fra 31/8 1968. For så vidt

angår stigning i indlån efter 30/4 1969 forhøjes deponeringssatsen til 30 pct. Denne sats nedsættes dog til 20 pct. igen efter 6 måneders forløb, medmindre der træffes anden aftale mellem parterne. Bankernes adgang til at opfylde deponeringspligten ved at placere midler i udlandet begrænses, medens adgangen til at opfylde deponeringspligten ved deponering af obligationer i Nationalbanken udvides, hvorfor efterspørgslen efter obligationer til dette formål ventes at ville blive væsentligt forøget. Det tilføjes, at obligationsmarkedet vil blive yderligere aflastet ved den nu gennemførte aftale med de obligationsudstedende institutter om indtil videre at standse tilbud om forhåndslån til byggeriet. For at undgå risikoen for en nedgang i bankernes långivning til bygge- og anlægssektoren er der endelig truffet aftale med bankerne om en belåningsordning, således at denne långivning kan opretholdes. Der lægges dog stærk vægt på, at belåningsordningen ikke udnyttes til en yderligere forøgelse af långivningen til disse formål, som i forvejen har været genstand for en stærk stigning.

19. – Banker og sparekasser forhøjer de maksimale indlånsrentesatser med 1–1 1/4 pct. som følge af diskontoforhøjelsen 12/5. For indlån på anfordring eller under 3 måneders opsigelse er satsen herefter 5 1/4 pct., for indlån på 3 måneder 7 pct., for indlån på 6 måneder 7 3/4 pct. og for indlån på 12 måneder 8 1/2 pct.

21. – Statsminister Hilmar Baunsgaard fremsætter forslag til lov om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning, hvorefter den nuværende journalistuddannelse afløses af en 4-årig grunduddannelse bestående af en teoretisk uddannelse på journalisthøjskolen på 2 1/2 år og praktikantuddannelse på et dagblad eller et andet anerkendt uddannelsessted på 1 1/2 år. Staten skal afholde samtlige udgifter ved driften af journalisthøjskolen. 1. behandling 13/6.

Efter at der i de sidste måneder har været ført forhandlinger med landbrugsorganisationerne om en videreførelse af lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m. og kornordningen, fremsætter landbrugsminister Peter Larsen forslag om forlængelse med visse ændringer af de to love for det kommende år, idet han beklager, at det ikke er lykkedes at nå til enighed med landbruget om den kontante støtte. I bestemmelsen om den kontante støtte i afsætningsloven foreslås indarbejdet den devalueringserstatning på 177 mill. kr., der tidligere er tillagt landbruget, og at den kontante støtte forøges med 105 mill. kr., således at den samlede kontante støtte efter afsætningsloven kommer op på 800 mill. kr. I bestemmelserne om hjemmemarkedsordningerne for flæsk, okse- og kalvekød, fjerkræ og æg foreslås fra 1/1 1970 en nedsættelse af prisen for fjerkrækød og æg og en forhøjelse af prisen for oksekød for at opnå en bedre afbalancering af hjemmemarkedspriserne. I forslaget om en kornordning foreslås basisprisen for indført korn nedsat med 1 kr. pr. 100 kg, og der skal som hidtil af statskassen ydes et beløb på 50 mill. kr. årlig til det mindre landbrug samt fjerkræ- og ægproducenter. Landbrugsministeren fremsætter endvidere forslag om ændring af lov om handel med foderstoffer, der tilsigter at give mulighed for øget anvendelse af kunsttørrede grønafgrøder i foderblandinger, forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter samt forslag om ændring af lov om udlån til yngre landmænd, hvorefter der stilles yderligere 7 mill. kr. årlig til rådighed som driftstilskud til unge landmænd, der har overtaget deres landbrugsejendom inden for de sidste 5 år. Landbrugsministeren meddeler, at det er hensigten at lade en gruppe eksperter repræsenterende landbruget og regeringen undersøge landbrugets forhold og inden udgangen af 1969 fremsætte forslag til en mere langsigtet politik. Lovforslagene vedtages ved 3. behandling 13/6. Socialdemokraterne undlader at stemme om lovforslagene, s. f. stemmer imod afsætningslov og kornlov og undlader at

stemme om de tre andre lovforslag, og 4 venstremænd, Anders Andersen, Søren Jensen, Arne Christiansen og Niels Jørgen Nielsen, undlader at stemme om afsætningsloven, men stemmer for de 4 andre lovforslag.

22. – Folketinget færdigbehandler blandt andet forslag om ændring af færdselsloven (tyverisikring m. v.) (se 12/12 1968) og forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde (se 4/2), der begge vedtages enstemmigt, idet dog 5 undlader at stemme om sidstnævnte lovforslag.

23. – Fiskeriminisetr A. C. Normann fremsætter forslag til lov om mindstepriser for fisk (rødspætter, torsk og sild samt fisk, der anvendes til foderbrug). Ordningen er tænkt at skulle hvile i sig selv, idet der opkræves landingsafgifter, som indgår i udligningspuljer, men for at sikre disse puljers likviditet, indtil de har opnået en passende størrelse, foreslås det, at staten skal kunne yde garanti for lån, der optages af fiskeriorganisationerne. Maksimum for garantien er for hvert af finansårene 1969–70 og 1970–71 foreslået fastsat til 3 mill. kr. Forslaget vedtages enstemmigt 13/6 med den ændring, at også makrel inddrages under ordningen.

Folketinget færdigbehandler forslaget om revision af den kommunale inddeling i Århus, Odense og Ålborg byområder (se 14/3), der ved 2. behandling er ændret således, at grænserne for de nye kommuner i videre omfang end oprindelig foreslået følger de nuværende kommunegrænser. To ændringsforslag af Søren Jensen (v.) om oprettelse af 3 nye kommuner i Århusområdet og 3 nye kommuner i Odenseområdet forkastes med henholdsvis 110 stemmer mod 10, 6 undlader at stemme, og 112 stemmer mod 15, 3 undlader at stemme. Endvidere forkastes et ændringsforslag af Søren Jensen og Peter Nielsen (s.) om oprettelse af 2 nye kommuner i Ålborgområdet, benævnt Ålborg kommune og Nørresundby kommune, med 99 stemmer mod 24, medens 7 undlader at stemme. Endelig forkastes forslag af Krog Hansen (s. f.), hvorefter de 3 nye storkommuner opdeles i et antal distriktskommuner hver med en distriktskommunalbestyrelse foruden et storbyråd for hele kommunen, med 114 stemmer mod 12, 4 undlader at stemme. Ved 3. behandling vedtages lovforslaget med 115 stemmer mod 11, medens 17 undlader at stemme.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag til lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (se 3/10 1968) samt en række dertil knyttede forslag om ændringer i andre love. Der har i udvalget været enighed om, at der bør foretages en dyberegående undersøgelse af hele ægteskabslovgivningen for at undersøge, i hvilket omfang der er behov for at tilpasse denne lovgivning til de ændrede samfundsforhold, ændringen af kvindens stilling i samfundet og de heraf følgende ændringer af ægteskabsstrukturen, og justitsministeren har oplyst, at han vil nedsætte en kommission eller et udvalg, der skal arbejde videre med revisionen af ægteskabsloven såvel af reglerne om ægteskabs indgåelse og opløsning som bestemmelserne om ægteskabets retsvirkninger.

29. – Folketinget foretager 2. (sidste) behandling af det socialdemokratiske forslag til folketingsbeslutning om vigtige dele af landets udenrigspolitik (se 20/11 1968). Til forslaget har såvel regeringspartierne som Socialdemokratiet stillet ændringsforslag om en anden formulering, og til Socialdemokratiets ændringsforslag foreligger underændringsforslag fra s. f., vs. og Kai Moltke (socialistisk arbejdsfællesskab). Regeringspartiernes forslag vedtages med 91 stemmer mod 60 (samtlige oppositionspartier).

30. – Folketinget færdigbehandler forslaget om ændring af lov om kommunernes styrelse (se 29/1), der vedtages enstemmigt. Ved 2. behandling 28/5 er ligeledes enstemmigt vedtaget et ændringsforslag, hvorefter medlemstallet i amtsråd og i kommunalbestyrelserne i Odense, Ålborg

og Århus skal være mindst 13 og højest 31, i de øvrige kommunalbestyrelser mindst 5 og højest 25.

Forslag til lov om generelle tilskud til kommunerne og 18 andre lovforslag vedrørende byrdefordelingen mellem staten og kommunerne (se 22/1) vedtages ved 3. behandling med regeringspartiernes stemmer. Imod stemmer s. og vs., medens s. f. forinden afstemningen udvandrer af folketingssalen. Ved 2. behandling 28/5 er vedtaget et ændringsforslag om en midlertidig udligningsordning for hovedstadsområdet, der medfører, at Gentofte, Søllerød, Lyngby-Tårbæk, St. Magleby og Frederiksberg kommuner tilsammen skal betale ca. 12 mill. kr. til udviklingskommunerne Herstederne, Brøndbyerne og Ballerup-Måløv.

Forslaget om ophævelse af forbudet mod udbredelse af pornografiske billeder (se 12/12 1698) vedtages ved 3. behandling med 112 stemmer mod 25; 4 medlemmer undlader at stemme.

Forslaget til folketingsbeslutning om en reform af de grundlæggende skoleuddannelser (se 31/1) vedtages enstemmigt med 104 stemmer; 9 medlemmer undlader at stemme. Forinden er ændringsforslag om, at det 10. undervisningsår skal gøres obligatorisk fra 1974–75 forkastet med regeringspartiernes stemmer mod oppositionspartiernes, og et ændringsforslag af P. E. Eriksen (v.) og Svend Haugaard (r. v.), hvorefter beslutning om udvidet undervisningspligt udsættes, til det inden for en 3-årig periode viser sig, om det er muligt gennem øget frivillig skolegang at nå et tilfredsstillende resultat, er forkastet med 105 stemmer mod 22.

Juni 1969

1. – Det radikale Venstre afslutter sit 2 dages landsmøde i Ålborg. I sin omtale af regeringssamarbejdet udtaler statsminister Hilmar Baunsgaard, at de seneste uger har bragt eksempler på, at når tre selvstændige partier skal samarbejde, vil der nu og da opstå gnister, men regeringens vilje til at nå resultater har præget trepartiregeringens første 15 måneder. Han erklærer, at r. v. stadig er den opfattelse tro, at det vigtigste må være, hvad man samarbejder om, og ikke hvem man samarbejder med. På mødet vedtages et nyt arbejdsprogram, og en stor del af debatten drejer sig om det udenrigs- og forsvarspolitiske afsnit. En række ændringsforslag nedstemmes, men med 194 stemmer mod 176 vedtages et programpunkt, hvorefter yderligere udbygning af NATO-anlæg på dansk grund afvises, NATO-øvelser samt NATO-depoter og -havne afvikles gradvis, og raketter, der er beregnet til atomvåben, returneres. Man vedtager at arbejde for friere adgang til abort, for forbedring af ferieloven, for ophævelse af sygekasserne og for gratis tandlægehjælp, for en ægteskabsalder ens for mænd og kvinder og for nedsættelse af myndighedsalderen til 18 år. Endvidere går man ind for ekspropriation også til boligformål og for erstatning efter jordens hidtidige anvendelse, hvortil skal lægges en ulempeerstatning. Landsmødet genvælger formanden Søren Bjerregaard, Århus. Folketingsformand Karl Skytte udtræder efter eget ønske af hovedbestyrelsen efter 36 års medlemskab.

2. – Venstres markedspolitiske ordfører i folketinget Per Federspiel efterlyser i anledning af statsminister Baunsgaards udtalelse på Det radikale Venstres landsmøde om, at Danmarks vej til EEC nødvendigvis må gå sammen med Norden, en afklaring af statsministerens og Det radikale Venstres stilling til markedspolitikken.

4. – Ivar Nørgaard fremsætter på Socialdemokratiets vegne forslag om ændring af lov om visse hovedlandevejsanlæg i og ved København. Forslaget går ud på en ændring af den sydlige vestmotorvejs indføring i København. I stedet for den hidti-

dige indføring gennem Engstrandallé foreslås indføring over Avedøre Holme gennem Kalveboderne indtil Sjællandsbroen, hvor vejen får kontakt med en kommende forbindelse til City.

Til 2. behandling af lovforslaget om forsvarets organisation (se 13/11 1968) foreligger der en udvalgsbetænkning, hvoraf det fremgår, at det ikke er lykkedes at opnå enighed mellem de 4 deltagere i forsvarsforliget af 1960 om forsvarsordningen. Derimod er der enighed mellem regeringspartierne og Socialdemokratiet om målsætningen: at Danmarks medlemskab af NATO må føre til, at også en ny forsvarsordning må baseres på dette medlemskab, og at forsvaret som et led i det fælles NATO-forsvar må råde over styrker inden for alle tre værn til umiddelbart forsvar mod et angreb på dansk område. Det tilføjes, at den i 1967 skete ajourføring af NATO's politiske målsætning betyder, at afspændingspolitikken i stigende grad vil indgå i NATO's overvejelser, og at Danmark fortsat bør støtte denne tendens mest muligt. Regeringspartierne henstiller til regeringen, at der efter lovens gennemførelse nedsættes en forsvarskommission, der skal foranledige, at der foretages en af de enkelte værn uafhængig analyse af forsvarets våbenmæssige sammensætning, og vurdere styrkeforholdene og den våbentekniske udvikling i andre lande, hvis militære potentiel har betydning for forsvaret af Danmark. I undersøgelsen skal tillige indgå, om navnlig hærens dækningsstyrke i videre omfang bør baseres på stampersonel eller på hvervet personel, og spørgsmålet om, hvilke arter af materiel der bør indgå i forsvarets enheder, hvilke skibstyper søværnet bør råde over, og om den hidtidige balance i flyvevåbnet mellem raketenheder og fly er hensigtsmæssig. Kommissionen skal endelig følge rationaliseringsarbejdet inden for forsvaret og arbejdet med effektiviseringen af mandskabsuddannelsen og eventuelt fremkomme med forslag. Om Socialdemokratiets stilling se 22/4.

Ved 2. behandling fremdrager J. O. Krag og Socialdemokratiets forsvarspolitiske ordfører Kjeld Olesen Det radikale Venstres landsmødes udtalelse vedrørende NATO-anlæg i Danmark m. v. Statsminister Hilmar Baunsgaard henviser til sit svar til forsvarsudvalget, hvorefter regeringen for tiden ingen planer har om at ændre det eksisterende grundlag for Danmarks deltagelse i det forsvarspolitiske samarbejde inden for NATO; om der senere vil være ønsker om ændringer, vil afhænge af regeringens bedømmelse bl. a. af resultatet af arbejdet i det sikkerhedspolitiske udvalg og i forsvarskommissionen. Han tilføjer, at der ikke kan herske tvivl om regeringens enighed om landets sikkerhedspolitik.

Et ændringsforslag fra s. om, at nedsættelse af tjenestetiden til 12 måneder skal optages i loven, og et ændringsforslag fra s. f. om gradvis nedtrapning af forsvaret, så det helt afskaffes fra 1/1 1973, forkastes, det samme er tilfældet med et dagsordensforslag af Kjær Rasmussen (vs.), hvorefter folketinget skal opfordre regeringen til at opsige medlemskabet af NATO til udløb 24/8 1971 og til at foranledige, at Danmarks militærvæsen afvikles over en 3-årig periode fra 1/4 1970 at regne. Såvel dagsordensforslaget som s. f.'s ændringsforslag forkastes med 149 stemmer mod 15 (s. f., vs. og socialistisk arbejdsfællesskab). Et ændringsforslag fra regeringspartierne, hvorefter personelforvaltningen skal høre under værnscheferne, vedtages.

Lovforslaget om forsvarets organisation vedtages ved 3. behandling 11/6 med 90 stemmer mod 11; socialdemokraterne samt den radikale Svend Haugaard undlader at stemme. Samtidig færdigbehandles forslag til lov om forsvarets personel og forslag om ændring af lov om hjemmeværnet, der begge vedtages med de 4 store partiers stemmer imod de små socialistiske partiers.

Ved 2. behandling af forslaget om nedsættelse af valgretsalderen fra 21 til 20 år (se 6/11 1968), der er fremlagt til fri forhandling, har 11 af udvalgets 17 medlemmer, nemlig 6 s., 3 r. v., 1 k. f. og 1 s. f., stillet ændringsforslag om nedsættelse

til 18 år, medens 3 k. f. og 3 v. indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret. Afstemningen, der foregår ved navneopråb, giver til resultat, at ændringsforslaget vedtages med 103 stemmer (60 s., 17 r. v., 11 s. f., 9 k. f., 2 vs., 2 socialistisk arbejdsfællesskab, venstremanden Robert Christensen og grønlænderen Knud Hertling) mod 65 (28 k. f., 28 v., 8 r. v. og færingen Hákun Djurhuus). 11 medlemmer (3 s., 5 v., 2 r. v. og grønlænderen Rosing) er fraværende. Ved 3. behandling 6/6 vedtages det således ændrede lovforslag med 101 stemmer mod 66. Lovforslaget går herefter til folkeafstemning i henhold til grundlovens § 42. Folkeafstemningsdagen fastsættes til 24/6.

Folketinget færdigbehandler lovforslagene om by- og landzoner, om ændring i lov om byplaner og ændring i byggelov for købstæderne og landet (se 13/11 1968, der vedtages enstemmigt, idet s., s. f. og vs. samt Dagmar Andreasen (r. v.) undlader at stemme.

Endvidere vedtages forslag til lov om visse hovedlandsvejsstrækninger (se 27/11 1968) enstemmigt.

6. – Lovforslagene om ændringer i konkurslovgivningen (se 12/12 1968), om statsstøtte til visse private seminarier (se 14/3) og om statsstøtte til visse private skoler (se 14/1) vedtages enstemmigt; s. f. og vs. undlader dog at stemme om det sidstnævnte.

Folketinget færdigbehandler endvidere forslag til lov om tilbudspligt og forslag til lov om frigørelsesafgift m. v. af fast ejendom (se 14/3). Det første vedtages alene med regeringspartiernes stemmer, medens oppositionen undlader at stemme, det sidste vedtages omtrent enstemmigt.

9. – Folketinget færdigbehandler saneringslovkomplekset (se 27/11 1968), der vedtages enstemmigt, samt forslagene om ændring af lov om boligbyggeri, af lov om midlertidig regulering af boligforholdene samt af lejeloven (se 11/12), der står i forbindelse med saneringslovforslagene. De to førstnævnte vedtages enstemmigt, idet dog s. f. undlader at stemme, og det sidstnævnte vedtages mod s. f.'s stemmer. Ved 2. behandling 4/6 forkastes ændringsforslag fra s. og s. f. om forhøjelse af kvotaen for det rentesikrede byggeri fra 13.000 lejligheder som foreslået af regeringen til 18.000 lejligheder. Under forhandlingerne om dette punkt er der søgt opnået forlig om et tilbud fra regeringspartierne om 15.000 lejligheder årlig, når rentesikringssatsen til gengæld forhøjes fra 6,5 til 7 pct. p. a. I forslaget om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene skærpes bestemmelsen om kommunernes adgang til at forbyde oprettelse af ejerlejligheder, idet den ikke som i det oprindelige lovforslag begrænses til lejligheder opført før 1930.

Socialistisk Folkepartis forslag til folketingsbeslutning om diplomatisk forbindelse med Nordvietnam (se 15/1) forkastes med 86 stemmer mod 66 (samtlige oppositionspartier samt Skovmand (r. v.)).

Chefen for det økonomiske sekretariat, departementschef Kurt Hansen, skal være formand for det embedsmandsudvalg, der skal overveje, hvorledes der kan tilvejebringes balance på obligationsmarkedet (se 13/5). Udvalget skal afgive betænkning senest 1/11 1969.

10. – Ved 2. behandling af forslaget om udskrivningslov (se 14/3) er det store stridspunkt udskrivningsprocentens størrelse for kalenderåret 1970. S. og s. f.'s forslag om 82 pct. forkastes, de samme partiers forslag om, at skatteloftet på 66 2/3 pct. skal udgå, ligeledes, og udskrivningsprocenten fastsættes til 95 mod oppositionens stemmer. Mellem 2. og 3. behandling, der finder sted 13/6, føres der mellem regeringspartier og opposition og mellem regeringspartierne indbyrdes forhandlinger om en udskrivningsprocent på 92 under forudsætning af, at Socialdemokratiet vil tage medansvar for udskrivningsloven som helhed, men forhandlingerne ender negativt, og lovforslaget vedtages alene med regeringspartiernes stemmer;

s. f. stemmer imod, og s. undlader at stemme.

11. – Lovforslaget om forhøjelse af strafferammen for handel med narkotika (se 12/12 1968) vedtages med 138 stemmer mod 10 (s. f. og vs.); 2 medlemmer undlader at stemme.

Endvidere færdigbehandles forslag om ændring af lov om ungdommens uddannelsesfond (se 14/3), der vedtages enstemmigt; et forslag fra s. og s. f. om at stille yderligere 220 mill. kr., hvoraf 201,5 mill. kr. som stipendier og 18,5 mill. kr. som lån, til rådighed for ungdommens uddannelsesfond, er forkastet ved 2. behandling 6/6.

Økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen udtaler, at hvis Danmark stilles over for valget mellem en europæisk toldunion og en nordisk toldunion, må den europæiske løsning have fortrinsret.

12. – Ved 3. behandling af tillægsbevillingslovforslaget for 1968–69 (se 6/5) stiller Grünbaum (s.) forslag om en dagsorden, der pålægger regeringen at nedsætte den ved 2. behandling af udskrivningsforslaget (se 10/6) vedtagne udskrivning af statsindkomstskat for kildeskattens første år med i hvert fald de 520 mill. kr., som finansministeren ville forhandle om, og Aksel Larden stiller forslag om en dagsorden, hvorefter folketinget udtaler, at det ikke har tillid til regeringen. Begge forslagene forkastes med 94 stemmer mod 71, hvorefter lovforslaget vedtages med 162 stemmer mod 3.

Under debatten erklærer statsminister Baunsgaard på foranledning af Socialdemokratiet, at regeringens markedspolitik er uændret. Den hviler fortsat på folketingets beslutning i 1967 om, at Danmark skal søge optagelse i EEC sammen med England, og på beslutningen af maj 1968 om et nordisk økonomisk samarbejde, der skal sigte mod en bred europæisk løsning. Haunstrup Clemmensen udtaler, at de konservative har stor sympati for den nordiske løsning, men den må ikke spærre for en europæisk løsning; Norden alene kan ikke løse Danmarks markedspolitiske problemer. Henry Christensen (v.) siger, at de nordiske forhandlinger må føres med fuld respekt for vor ansøgning til EEC. Den radikale ordfører Niels Helveg Petersen udtaler, at det aldrig kan blive en acceptabel markedsløsning, der efterlader Sverige udenfor.

Endvidere vedtager folketinget ved 3. behandling forslag til lov om statens kunstfond, forslag om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer, forslag til lov om lokalhistoriske kulturmuseer og forslag om ændring af lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund (se 13/3) samt forslag til lov om begrænsning af alkoholforbruget i Grønland (se 12/12 1968), alle enstemmigt.

13. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag til lov om naturfredning (se 14/11 1968) med 164 stemmer mod 5. Forslaget om ændring af lov om udbygning og ombygning m. v. af den kgl. veterinær- og landbohøjskole (se 14/3) vedtages med regeringspartiernes stemmer mod 2, medens s. og s. f. undlader at stemme, og forslag til lov om kommunale personfradrag m. m. (se 14/3) vedtages enstemmigt.

I folketingsåret 1968–69 er der fremsat 264 lovforslag, nemlig 236 regeringsforslag og 28 fremkommet ved privat initiativ. Af de fremsatte lovforslag er 229, deraf 1 privat, endeligt vedtaget, medens 35, deraf 8 regeringsforslag, ikke er behandlet til ende. Endvidere er der fremsat 33 forslag til folketingsbeslutning, hvoraf 12 er vedtaget, og der er stillet og besvaret 10 forespørgsler samt fremsat 9 redegørelser af ministre. I folketingets ugentlige spørgetime er besvaret i alt 240 spørgsmål.

15.–19. – På Socialdemokratiets kongres genvælges fhv. statsminister J. O. Krag som partiets formand, og til ny næstformand i stedet for forbundsformand Hans Rasmussen vælges fhv. arbejdsminister Erling Di-

nesen. Til næstformandsposten er foruden Dinesen foreslået fhv. økonomiminister Ivar Nørgaard og fhv. fiskeriminister Risgaard Knudsen samt forbundsformand Anker Jørgensen, DASF, der ikke ønsker valg. Ved afstemningen får Dinesen 177, Nørgaard 148 og Risgaard Knudsen 80 stemmer, og ved omvalget mellem Dinesen og Nørgaard sejrer Dinesen med 232 stemmer mod Nørgaards 170. Kongressen træffer med 169 stemmer mod 88 beslutning om, at partiets fastlønnede sekretærer ikke samtidig kan være folketingsmænd, og at ingen socialdemokrat kan være både borgmester og folketingsmand. Den første beslutning rammer Niels Matthiasen, der straks går af som partisekretær, den sidste Erhard Jakobsen, Gladsaxe, og Thomas Have, Nykøbing M. Erhard Jakobsen erklærer, at han vælger folketinget for at bekæmpe »venstredillen« i Socialdemokratiet. En anden kongresbeslutning nedsætter Socialdemokratiets aldersgrænse fra 70 til 67 år. På kongressen vedtages et nyt arbejdsprogram.

17. – Regeringen har nedsat det bebudede udvalg (se 21/5), som skal overveje udformningen af de kommende landbrugsordninger og afgive betænkning inden 1/1 1970. Udvalgets formand er direktør, cand. oecon. Erik Krogstrup, Landbrugets Realkreditfond. Landbrugsministeren har samtidig henstillet til landbokommissionen, at den gør arbejdet med strukturproblemerne færdigt til efteråret, så materialet kan indgå i overvejelserne af en samlet løsning af landbrugets problemer.

Regeringen har anmodet amtmand N. Elkær-Hansen, Rønne, om at være formand for et udvalg, der skal behandle de fremmede arbejderes forhold i Danmark.

Venstres politiske ordfører Henry Christensen udtaler, at når den sidste gallupundersøgelse er ugunstig for Venstre, kan der være to årsager: vælgerne kan være misfornøjede med de standpunkter, Venstre har indtaget, eller de kan finde, at der i regeringens politik ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til Venstres synspunkter.

18. – Det økonomiske råds formandskab udsender en rapport om Danmarks internationale konkurrenceevne.

24. – Ved folkeafstemningen om nedsættelsen af valgretsalderen fra 21 til 18 år er stemmedeltagelsen i hele landet, bortset fra Færøerne og Grønland, 64,1 pct.; 50,2 pct. af samtlige stemmeberettigede stemmer nej, 13,6 ja. Lovforslaget (se 4/6) er hermed bortfaldet, idet et flertal og over 30 pct. af de stemmeberettigede har stemt nej.

Afgivne stemmer i pct. af samtlige stemmeberettigede

	Stemmeprocent	Ja	Nej	Ugyldige
Hovedstadsområdet ...	57,5	18,9	38,3	0,3
Øerne	65,0	14,8	50,0	0,2
Jylland	65,9	10,4	55,2	0,3
	64,1	13,6	50,2	0,3

25. – Monopolrådet har besluttet fra 1/7, på hvilket tidspunkt avancestoploven udløber, at indføre 40 dages prisstop (se 14/5) i bygge- og anlægsfagene, for rutebiler, busser, sporveje og hyrevogne samt for telefonselskaberne. Under prisstoppet skal monopoltilsynet forhandle med Håndværksrådet og Entreprenørforeningen om indførelse af bindende kalkulationsregler for byggeriet. Endvidere er der bebudet prisstop for elværkerne, hvor stoppet vil blive effektivt, hvis man ikke inden 1/7 når frem til bindende kalkulationsregler. Det er også besluttet at indføre prisstop for øl og snaps på restaurationer, hvor monopoltilsynet mener at have konstateret, at de fleste retauratører ikke har taget hensyn til nedsættelsen af restaurationsafgiften pr. 1/5. Prisstoppet fritager ikke restauratørerne for pligt til at nedsætte prisen for øl og snaps i de tilfælde, hvor priserne i strid med avancestoploven ikke er blevet nedsat.

29. – Indenrigsminister Poul Sørensen, der havde regnet med at kunne genoptage sit

arbejde i indenrigsministeriet 15/7 (se 8/4) afgår ved døden, 65 år gammel.

Handelsminister Knud Thomsen har nedsat et udvalg, der skal foretage en undersøgelse af forholdene ved den kapitalformidling, der foregår i dansk erhvervsliv gennem finansierings- og factoringselskaber (se 24/4). Professor, dr. jur. Knud Illum er udpeget som formand, og desuden bliver professor Søren Gammelgaard og statsaut. revisor Erling Jørgensen medlem af udvalget.